Työehdot-osasto/Lehto

31.5.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 1.6.2021

**U 23/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (COM (2021) 93 final) miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla**

SAK kannattaa komission aloitetta ja on pitkälti samaa mieltä valtioneuvoston U-kirjelmässä esitettyjen näkökulmien kanssa. Kysymys on ihmisoikeuksien toteutumisesta. Palkkatasa-arvon toteutuminen ja syrjinnän kitkeminen edellyttävät palkka-avoimuutta ja sitä, että kaikkien palkat ja kaikki palkanosat ovat työpaikalla kaikkien tiedossa. Tarvitaan myös työnantajan aktiivisia toimenpiteitä. SAK toteaa yksityiskohdista seuraavaa.

Työntekijöiden edustajat

Direktiiviehdotuksessa olevat työntekijöiden edustajat tulisi määritellä. Direktiivissä ei pidä antaa mahdollisuutta siihen, että työntekijöiden edustajan nimeää järjestäytymisvapauden vastaisella tavalla työnantaja.

Raportointivelvollisuus

Valtioneuvosto on esittänyt, että direktiiviehdotuksessa olevaa 250 työntekijän rajaa voisi laskea. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa palkkakartoituksen ja tasa-arvosuunnitelman laatimisvelvollisuus on vähintään 30 työntekijän yrityksissä. Raportointirajan olisi syytä olla vielä tätäkin alhaisempi, sillä yhä useampi työntekijä tekee työtään pienissä yrityksissä. Työntekijöitten määrän vähäisyys ei takaa palkkatasa-arvoa. Palkkatasa-arvo täytyy turvata myös pienissä yrityksissä.

Tietosuoja

Direktiiviehdotuksen mukaan työntekijä saisi käyttää saamiaan tietoja vain niihin tarkoituksiin, joihin hän on tietoja saanut. SAK yhtyy siihen, että tietojen väärinkäyttö ei ole hyväksyttävää. SAK painottaa kuitenkin, että vaikka palkat ovatkin EU:n tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoja, ne eivät ole asetuksen 9 artiklan mukaisia arkaluontoisia tietoja. Tietosuoja-asetuksen johdannossa (4 kohta) todetaan, ettei tietosuoja estä muiden EU:n perusoikeuksien toteuttamista. Tasa-arvo on eräs EU:n perusoikeuksista. Palkkatasa-arvon lisäämisen tarkoituksena on tasa-arvon eteneminen ja syrjinnän vähentäminen. Palkassa ei ole mitään salattavaa, jos se perustuu työntekijän osaamiseen ja työn vaativuuteen.

Suomessa palkka-avoimuuden ja palkkatietouden lisääminen on ehdoton edellytys, jos paikallista sopimista palkoista aiotaan lisätä. Työntekijöitten ja heidän edustajiensa on mahdotonta sopia työpaikoilla palkoista, jos heillä ei ole mitään tietoa, minkälaisia palkkoja maksetaan ja millä perustein niitä maksetaan.

Työehdot-osasto/Lehto 31.5.2021

Oikeussuojakeinot

U-kirjelmässä on 13 artiklan ”any judicial and administrative procedure” selitetty tarkoittavan ryhmäkannetta. Selitys on suppea ja harhaanjohtava. Kyse on sanamukaisesti oikeudellisesta ja hallinnollisesta menettelystä, joka voi tarkoittaa myös kannetta, jonka esimerkiksi ammattiliitto tai muu yhdistys nostaa ilman nimettyä uhria. Tällaista mahdollisuutta on esitetty esimerkiksi Niemisen ym. yhdenvertaisuuslain toimivuutta koskevassa selvityksessä. Selvityksessä on viitattu järjestöjen kanneoikeuteen ja esitetty, että yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus viedä asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan ilman nimettyä uhria.[1] Yhdenvertaisuusvaltuutettu on kannattanut esitystä.[2] Vastaava mahdollisuus ja järjestöjen kanneoikeus olisi oltava myös tasa-arvoasioissa tuomioistuimissa ja niin sanotuissa matalan kynnyksen oikeussuojakeinoissa. Matalan kynnyksen oikeussuojakeinoja on lisättävä kuten direktiiviehdotuksessa on esitetty.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot lakimies Anu-Tuija Lehto
anu-tuija.lehto@sak.fi
puh. 040 778 1080

[1] Nieminen, Kati; Jauhola, Laura; Lepola, Outi; Rantala, Kati; Karinen, Risto; Luukkonen, Tuomas (2020-11-25) Aidosti yhdenvertaiset, Yhdenvertaisuuslain arviointia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja 2020:5, s. 157. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-959-2.

[2] https://syrjinta/-/syrjinnan-uhrien-paasya-oikeuksiinsa-taytyy-vahvistaa-yhdenvertaisuuslain-osittaisuudistuksessa.